

Nr 99

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av byggnadsstyrelsen m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(4:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under sjätte huvudtiteln (bilaga 8, p. 42) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1962/63 till Byggnadsstyrelsen: Avlöningar m. m. beräkna ett anslag av 9 000 000 kr.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 98, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 2 mars 1962, föreslagit riksdagen dels besluta om en avveckling av djurgårdsnämnden, dels godkänna i statsrådsprotokollet föreslagna riktlinjer för en omorganisation av byggnadsstyrelsen, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för byggnadsstyrelsen vidtaga i statsrådsprotokollet angivna ändringar, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de övergångs-anordningar som erfordras i anledning av omorganisationen, dels godkänna av departementschefen föreslagna avlöningsstat för byggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63, dels ock till byggnadsstyrelsens avlönings- och omkostnadsanslag samt anslaget till utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag för budgetåret 1962/63 anvisa sammanlagt 8 416 000 kr. innebärande en ökning i förhållande till motsvarande anslag innevarande budgetår med i runt tal 2 439 000 kr.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 oktober 1959 uppdrog chefen för kommunikationsdepartementet åt tre sakkunniga att utreda frågan om djurgårdsnämndens uppgifter och därmed sammanhängande spörsmål. De sakkunniga, som antog benämningen *djurgårdsnämndsutredningen*, överlämnade den 17 januari 1961 ett betänkande (stencilerat) med *förslag rörande avveckling av djurgårdsnämnden och överförande av dess återstående uppgifter till annat organ*. Betänkandet var enhälligt.

Utredningens huvudsakliga förslag har redovisats i propositionen (s. 6—10).

Ett sammandrag av *yttrandena* över djurgårdsnämndsutredningens betänkande har lämnats i propositionen (s. 11—14).

För att verkställa en översyn av byggnadsstyrelsens organisation tillkallade chefen för kommunikationsdepartementet den 28 november 1960 med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande särskilda sakkunniga. De sakkunniga, vilka antog benämningen *1960 års byggnadsstyrelseutredning*, avlämnade

den 12 september 1961 delbetänkandet *Byggnadsstyrelsens organisation* (SOU 1961: 48). Betänkandet var enhälligt. För utredningen återstår här efter vissa frågor vilka enligt utredningen icke är av sådan natur, att de påverkar genomförandet av utredningens nu föreliggande förslag.

Utredningens förslag har i huvuddrag redovisats i propositionen (s. 20—42).

Beträffande *yttranden* över betänkandet får utskottet hänvisa till propositionen (s. 42—55).

I skrivelse den 10 oktober 1961 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om anslag för verksamheten under budgetåret 1962/63.

Beträffande den närmare innebörden av styrelsens framställning torde få hänvisas till propositionen (s. 56—74).

Över byggnadsstyrelsens framställning har yttrande avgivits av *statskontoret* och *riksrevisionsverket* i samband med yttrande över utredningens betänkande samt av *byggnadsstyrelseutredningen*. Härjämte har *statens lönenämnd* avgivit yttrande rörande vissa yrkanden angående lönerogleringar och nya tjänster (s. 72, 73 och 74).

Departementschefen behandlar inledningsvis frågan om avveckling av djurgårdsnämnden. Han erinrar om att djurgårdsnämnden har till uppgift att handha statens exploateringsverksamhet i Stockholm samt att verka för en enhetlig och ändamålsenlig disposition av statens mark på Djurgården. Den senare uppgiften konkretiseras i åligganden för nämnden att verkställa en allmän planläggning i fråga om djurgårdsmarkens användning för skilda ändamål samt att biträda vid markupplåtelseärenden.

Den av nämnden bedrivna exploateringsverksamheten och dess arbete med uppgörandet av en dispositionsplan för Djurgården är enligt departementschefens uppfattning att betrakta som uppdrag av engångsnatur. Han anser därför en avveckling av nämnden påkallad, när angivna verksamhet nått ett sådant stadium att väsentligt ändrade betingelser för organisationen föreligger. Detta förutsattes också vid nämndens tillkomst år 1947. Efter en kartläggning i detalj av nämndens arbetsuppgifter har djurgårdsnämndsutredningen föreslagit, att nämnden skall avvecklas och dess återstående uppgifter överflyttas till byggnadsstyrelsen den 1 januari alternativt den 1 juli 1963.

Med den nu framlagda utredningen anser departementschefen erforderligt underlag föreligga för ett slutligt ställningstagande i frågan om avveckling av djurgårdsnämnden. Departementschefen ansluter sig till utredningens förslag, att vid djurgårdsnämndens avveckling dess återstående uppgifter skall överföras till byggnadsstyrelsen.

Genom de av utredningen och nämnden lämnade uppgifterna anser departementschefen det klarlagt, att nämndens exploateringsverksamhet nu befinner sig i ett avslutande skede. Viss osäkerhet kan dock ännu anses föreligga i fråga om tidsplanen för avslutandet av denna verksamhet. Med hänsyn härtill förordas en avveckling av nämnden vid en något senare tidpunkt

än den av utredningen föreslagna. Departementschefen anser att en betryggande tidsmarginal kommer att stå till nämndens förfogande, därest omorganisationen genomföres ett år senare än som angivits av utredningen eller den 1 juli 1964. I samband med anslagsäskandena för budgetåret 1964/65 bör byggnadsstyrelsen och djurgårdsnämnden i samråd framlägga förslag rörande personalens anställningsförhållanden m. m. och verksamhetens bedrivande under övergångsskedet. Vid avvecklingen bör beaktas personalens berättigade intressen.

Departementschefen anser det böra få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda erforderliga bestämmelser för byggnadsstyrelsen rörande handhavandet av de överförda uppgifterna ävensom övergångsbestämmelser i anledning av den föreslagna omorganisationen.

I fråga om djurgårdsnämndens avveckling stöder departementschefen i övrigt tanken på att utse en särskild rådgivande nämnd till djurgårdsförvaltningen i frågor om disposition av mark m. m. rörande Djurgården.

Departementschefen övergår därefter till frågan om omorganisation av byggnadsstyrelsen och tar först upp vissa organisationsfrågor rörande samhällsplaneringen. Efter att ha redogjort för tidigare förslag rörande planväsendets organisation anför departementschefen, att en större sammanhållning i organisatoriskt avseende inom samhällsplaneringen i vidsträckt bemärkelse ter sig såsom högst angelägen. Såsom en första åtgärd i detta syfte föreslås vissa ändringar beträffande det till byggnadsstyrelsen knutna rådet för översiktlig planläggning. En lösning av problemet i hela dess vidd bedömes emellertid icke kunna ernås utan ytterligare rätt vittgående åtgärder. Vilka konkreta organisatoriska anordningar, som bör vidtagas, anser departementschefen självfallet inte kunna avgöras förrän en allsidig utredning av hithörande frågor verkställts. En sådan utredning bör anförtros åt en i vanlig ordning tillkallad sakkunnigkommitté. Med hänsyn till de invecklade frågekomplex det här gäller krävs emellertid en ingående analys av problemställningarna samt ett klarläggande och angivande av de närmare riktlinjerna för sakkunnigkommitténs arbete. Den förberedande undersökning som sålunda erfordras anser departementschefen lämpligen böra uppdragas åt en särskild arbetsgrupp med företrädare för de närmast berörda departementen. Enligt departementschefens åsikt bör den nämnda sakkunnigkommittén även ta frågan om forskning på samhällsplaneringens område under bedömning. I sammanhanget framhåller slutligen departementschefen att den förestående utredningen om samhällsplaneringens organisation beaktats vid den föreslagna omorganisationen av byggnadsstyrelsen och att plan- och byggnadsväsendet föreslås inordnade i styrelsen på sådant sätt, att förändringar i styrelsens organisation i detta avseende skall kunna vidtagas utan större olägenheter.

Departementschefen anser byggnadsstyrelseutredningens förslag väl ägnat att läggas till grund för en omorganisation och upprustning av byggnadsstyrelsen. I fråga om byråorganisationen nödvändiggör utvecklingen

inom byggnadsstyrelsens verksamhetsområde enligt departementschefens förmenande en klar och entydig arbets- och ansvarsfördelning mellan styrelsens olika enheter. För att främja effektivitet och ekonomi i organisationen bör denna fördelning syfta till att ge enheterna ensartade och ändamålsenligt avgränsade arbetsuppgifter. Vid styrelsens indelning i byråer bör härvid såsom byggnadsstyrelseutredningen föreslagit funktionsprincipen tillämpas.

I likhet med utredningen finner departementschefen en omorganisation i första hand erforderlig i fråga om nuvarande utredningsbyrån och byggnadsbyrån. De mest framträdande organisatoriska bristerna i den bestående byråorganisationen hänför sig nämligen till den olämpliga fördelningen mellan de båda byråerna av olika avsnitt i projekteringsarbetet och i sammanförandet inom nämnda byråer av sinsemellan olikartade uppgifter. Departementschefen biträder därför utredningens förslag, att en byrå inrättas för planering, utredning och programmering rörande statens lokalfrågor. Såsom byggnadsstyrelsen förordad bör denna byrå lämpligen kallas utredningsbyrån. En byrå — vilken bör benämnas första projekteringsbyrån — bör svara för styrelsens allmänna projekteringsarbete på grundval av föreliggande programhandlingar fram till fullständiga bygghandlingar. Ansvar för själva byggandet bör förläggas till en uteslutande för denna uppgift organiserad byggnadsbyrå. En förstärkning av styrelsens resurser är vidare motiverad av de alltmer ökade kraven på styrelsen med avseende på dess allmänna uppgifter inom byggnadsväsendet. Dessa uppgifter bör därför brytas ut ur den nuvarande byggnadsbyrån och förläggas till en nyinrättad teknisk byrå.

En administrativ byrå finner departementschefen självklart böra ingå i organisationen. Förslaget rörande en planbyrå och en kulturhistorisk byrå föranleder ej heller invändning från departementschefens sida.

Styrelsens fastighetsförvaltning bör liksom nu omhänderhas av intendentsbyrån. I enlighet med vad utredningen föreslagit torde värmetekniska avdelningen med hänsyn till bränslekontrollens nära samband med fastighetsförvaltningen inordnas i denna byrå.

Såsom utredningen uppmärksammat, kommer byggnadsstyrelsens verksamhet under 1960-talet att bl. a. avse vissa exceptionellt stora byggnadsobjekt. Detta förhållande betingas väsentligen av den pågående utbyggnaden inom universitets- och högskoleväsendet. Projekt av denna art har hittills i vissa fall icke ansetts böra uppdragas åt byggnadsstyrelsen utan har anförtrots fristående organ i form av särskilda byggnadskommittéer. Då en större organisation torde innebära avsevärda fördelar, bl. a. genom tillgång till bättre tekniska, ekonomiska och administrativa resurser, ökade möjligheter till utvecklingsarbete samt goda betingelser för att samla vidgad erfarenhet och att åstadkomma samordning mellan skilda byggnadsuppgifter, bör enligt departementschefens mening fristående byggnadskommittéer i fortsättningen icke nyinrättas. I stället bör byggnadsstyrelsens organisation tillföras sådana förstärkningar och ges sådan flexibilitet, att styrelsen kan förutsättas effektivt genomföra projekt av nämnda storleksordning.

När det gäller själva byggandet utgår departementschefen från att byggnadsbyrån vid behov skall kunna svara för även de största projekten. I likhet med utredningen och ett antal remissinstanser finner departementschefen däremot, att programarbetet och ledningen av projekteringen kan fordra särskilda organisatoriska anordningar. Möjlighet bör sålunda finnas att inom byggnadsstyrelsen för mycket stora eller eljest särpräglade byggnadsprojekt inrätta speciella enheter vid sidan av den permanenta byråindelningen. Dessa enheters chefer torde vanligen böra ges byggnadsråds ställning och efter förslag av byggnadsstyrelsen tillsättas av Kungl. Maj:t. Med hänsyn härtill föreslår departementschefen, att bemyndigande lämnas Kungl. Maj:t att vid behov inrätta dylika tjänster. Erforderlig personal i övrigt på dessa speciella byråer bör lämpligen avdelas från styrelsens permanenta byråer och då i första hand från utredningsbyrån och första projekteringsbyrån.

För närvarande bedömer departementschefen behov föreligga av två speciella byråer. Med hänsyn till bl. a. den nuvarande organisationen för utbyggnaden inom mentalsjukvård och fångvård bör en sådan byrå inrättas för denna och därmed jämförlig byggnadsverksamhet — andra projekteringsbyrån. Vidare bör en byrå inrättas för i huvudsak universitets- och högskoleutbyggnaderna i Göteborg och Lund — tredje projekteringsbyrån. Inom en snar framtid torde det därjämte bli nödvändigt att inrätta en särskild projekteringsbyrå för i första hand utbyggnaden av Stockholms universitet vid Frescati. Det bör ankomma på byggnadsstyrelsen att närmare fördela projekteringsarbetet mellan de olika byråerna, varvid praktisk-organisatoriska synpunkter bör vara avgörande.

I likhet med utredningen finner departementschefen det ändamålsenligt, att för större byggnadsföretag programkommittéer med företrädare för nyttjaren och andra intressenter, i förekommande fall även kommunala, utses av Kungl. Maj:t. I allmänhet torde det vara lämpligt, att den representant för byggnadsstyrelsen som förutsättes böra ingå i sådan kommitté blir chefen eller eventuellt annan högre tjänsteman inom vederbörande projekteringsbyrå. Kommittéernas behov av utredningspersonal bör huvudsakligen tillgodoses genom utredningsbyråns försorg. Härigenom erhålles samordning mellan byggnadsstyrelsens programarbete och det programarbete, som bedrivs av kommittéerna, liksom även kontinuitet i byggnadsärendenas handläggning. Det torde få ankomma på byggnadsstyrelseutredningen att i sitt fortsatta arbete beakta denna fråga vid den mera ingående bedömningen av personalbehovet inom utredningsbyrån.

Tillsättandet av en programkommitté bör enligt departementschefens mening icke innebära, att byggnadsstyrelsens uppgifter rörande byggnadsärendena begränsas. Styrelsen bör sålunda även i dessa fall göra vederbörande framställningar till Kungl. Maj:t samt efter erforderligt samråd med kommittén svara för projekteringen och byggandet.

Vad beträffar frågan om organisationen för bokföring och ekonomisk kontroll samt för kostnadsberäkning och efterkalkylering finner departements-

chefen det synnerligen angeläget, att garantier skapas för att verksledningen snabbt och effektivt skall kunna tillförsäkras information om det ekonomiska läget beträffande byggnadsverksamhet och fastighetsförvaltning. Lika viktigt är att en effektiv kostnadsövervakning kan utövas och att tillfredsställande underlag erhålles för erforderliga kostnadsanalyser. Härför erfordras en effektivisering av bokföring och redovisning, främst genom samordning av förekommande bokföringssystem och en högre grad av mekanisering av bokföringsarbetet.

Organisatoriskt ställer dessa förhållanden krav på en större koncentration än f. n. i arbetets handhavande inom styrelsen. Departementschefen biträder på grund härav utredningens förslag, att de olika bokföringsenheterna skall sammanföras till en ekonomiavdelning inom administrativa byrån. På denna avdelning skall bl. a. ankomma att genom regelbundna rapporter hålla berörda tekniska byråer informerade om medelsdispositioner och om den ekonomiska ställningen för uppdrag och arbeten m. m.

Här avsedda åtgärder är emellertid endast att betrakta som ett första steg mot en slutlig lösning av denna fråga. Ett fullföljande av omorganisationen kräver en omsorgsfull och detaljerad planering av såväl bokföringssystemen som de därmed sammanhängande rutinerna. Härför erfordras ytterligare ingående utredning, vilken enligt byggnadsstyrelseutredningens mening bör anförtros åt en särskild sakkunnig. Departementschefen kommer därför att begära Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla en sådan sakkunnig. Under omställningsperioden kommer olika övergångsanordningar i fråga om bokföringens organisation att erfordras.

De olika byråernas interna organisation synes enligt departementschefens åsikt i allt väsentligt kunna lösas enligt byggnadsstyrelseutredningens förslag.

Administrativa byrån bör lämpligen indelas i en allmän avdelning, en personalavdelning och en ekonomiavdelning, varvid den sistnämnda indelas i en kameralsektion och en sektion för kostnadsbokföring. På byrån bör slutligen styrelsens ombudsman vara placerad.

Utredningens förslag att utredningsbyrån (lokalplaneringsbyrån) indelas i en planeringsavdelning och en programavdelning samt förses med en gemensam expedition tillstyrkes.

Första projekteringsbyråns organisation bör enligt departementschefens mening lämpligen anknyta till de i projekteringsarbetet deltagande huvudslagen av fackmän. Varje fack bör bilda en avdelning inom byrån. Departementschefen föreslår sålunda att byrån indelas i en arkitektavdelning, en byggnadsteknisk avdelning, en värme-, ventilations- och sanitetsteknisk avdelning, en elektroteknisk avdelning och en väg- och vattenbyggnadsteknisk avdelning. Byrån bör härjämte i enlighet med byggnadsstyrelsens förslag förses med en avdelning för standardiserings- och utvecklingsarbete även som med ett gemensamt kansli.

Byggnadsbyråns huvuduppgifter skall vara att, sedan bygghandlingar mottagits från projekteringsorganet, utföra byggnadsföretagen genom entreprenör eller i egen regi.

Departementschefen föreslår att byggnadsbyrån indelas i en entreprenadavdelning och en egenregiavdelning för byggnadsarbeten, en värme-, ventilations- och sanitetsteknisk avdelning, en elektroteknisk avdelning och en allmän avdelning. Såsom chef för allmänna avdelningen bör den av utredningen föreslagna biträdande byggnadschefen fungera. I avdelningen bör kansliet inordnas. Till entreprenadavdelningen bör en regional organisation för byggnadsledning och byggnadskontroll anslutas samt till egenregiavdelningen liksom nu en arbetschefsorganisation.

Intendentsbyrån bör i enlighet med byggnadsstyrelseutredningens förslag organiseras i en underhållsavdelning, uppdelad i fem underhållssektioner samt en planerings- och upphandlingssektion, en fastighetsavdelning, en hyresavdelning, en utrikesavdelning, en bränslekontrollavdelning och ett gemensamt kansli. Djurgårdsnämndens återstående arbetsuppgifter förutsättes bli förlagda till den härför anpassade fastighetsavdelningen.

Departementschefen biträder byggnadsstyrelseutredningens förslag i fråga om kulturhistoriska byråns organisation samt vidare utredningens förslag att planbyrån skall indelas i en avdelning för samordning och information, en avdelning för översiktlig planläggning, en allmän avdelning, en juridisk avdelning och en expedition med arkiv. I detta sammanhang understryker departementschefen önskvärdheten av att bland planbyråns personal bör ingå olika slag av fackmän med samhällsvetenskaplig och annan utbildning, vilka genom sin kunskap och erfarenhet på skilda specialområden kan bidra till ett effektivt lagarbete för vidareutveckling av samhällsplaneringen.

Tekniska byrån bör enligt departementschefens mening tills vidare organiseras i en allmän avdelning, en konstruktionsavdelning, en materialavdelning och en expedition med arkiv.

Huvudprincipen för de speciella byråernas organisation bör vara att de med avseende på projekteringsuppgifterna skall byggas upp efter samma mönster som första projekteringsbyrån och erhålla fackmän av skilda slag från denna. När det gäller organisationen av andra projekteringsbyrån bör med beaktande av redan bestående organisation och föreslagen överflyttning av personal från mentalsjukvårdsberedningens byggnads- och utrustningsdelegation två avdelningar inrättas, nämligen en för programmerings- och projekteringsledning för mentalsjukvårdsbyggnader och en för fångvårdsbyggnader m. m.

Beträffande byggnadsstyrelsens ledning bör enligt departementschefens mening en förstärkning ske. Departementschefen anser att behovet av samordning och gemensam ledning av dels projektering och byggande, dels fastighetsförvaltning och lokalplanering samt de administrativa och ekonomiska funktionerna i första hand bör tillgodoses. På grund härav föreslås att administrativa byrån, utredningsbyrån, intendentsbyrån och kalkylavdelningen underställs en avdelningschef samt att första projekteringsbyrån, de för vissa större objekt organiserade specialbyråerna och byggnadsbyrån samordnas under en teknisk direktör. Kulturhistoriska byrån, planbyrån och tekniska byrån, vilka huvudsakligen representerar styrelsens myndig-

hetsuppgifter, anses lämpligen böra direkt underställas generaldirektören.

I enlighet med nu gällande ordning bör generaldirektören i princip ha ensam beslutanderätt i de ärenden, i vilkas prövning han deltar. Såsom ledamöter i styrelsen skall ingå den tekniske direktören, avdelningschefen och byråcheferna. Som ställföreträdare för generaldirektören bör, efter förslag av denne, förordnas tekniske direktören eller avdelningschefen.

Den nuvarande organisatoriska splittringen inom samhällsplaneringens område motiverar enligt departementschefens uppfattning att det till byggnadsstyrelsen knutna rådet för översiktlig planläggning ges en fastare form. Att en utredning rörande den statliga organisationen av samhällsplaneringen m. m. kommer att tillsättas kan icke få utgöra något hinder härför, eftersom en ändrad organisation inom området kan beräknas bli genomförd först efter ett flertal år. Departementschefen biträder sålunda byggnadsstyrelseutredningens förslag om inrättandet av byggnadsstyrelsens råd för samhällsplanering. I rådet bör, liksom i dess nuvarande motsvarighet, ingå representanter för arbetsmarknadsstyrelsen, bostadsstyrelsen, lantbruksstyrelsen, lantmäteristyrelsen, skolöverstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, statens råd för samhällsforskning, Svenska stadsförbundet och Svenska landskommunernas förbund.

Behov av ett permanent samarbetsorgan föreligger också i anslutning till byggnadsstyrelsens uppgift att utfärda tekniska anvisningar till byggnadsstadgan och därmed sammanhängande verksamhet. I överensstämmelse med byggnadsstyrelseutredningens förslag bör därför ett byggnadsstyrelsens tekniska råd inrättas. Såsom utredningen föreslagit bör detta tills vidare omfatta 16 ledamöter.

Nu nämnda ledamöter i de båda råden bör för en tid av högst tre år förordnas av Kungl. Maj:t på förslag av byggnadsstyrelsen efter samråd med vederbörande myndighet, organisation eller företag. Byggnadsstyrelsens generaldirektör bör vara ordförande i båda råden. Chefen för planbyrån bör i denna sin egenskap vara vice ordförande och föredragande i rådet för samhällsplanering samt chefen för tekniska byrån inneha samma funktioner i tekniska rådet. Byggnadsstyrelsen bör vidare ha möjlighet att — vid sidan av råden eller som adjungerade ledamöter av dessa — tillkalla särskilda sakkunniga och experter. Departementschefen föreslår slutligen att till icke statsanställda ledamöter i råden skall utgå särskild ersättning enligt grunder som torde få fastställas av Kungl. Maj:t.

Beträffande personalfrågorna anför departementschefen följande.

Den nya organisationen av byggnadsstyrelsen förutsätter bl. a. inrättande av ett betydande antal nya tjänster. Såsom jag tidigare föreslagit skall verkets ledning förstärkas med två högre tjänster, nämligen en som teknisk direktör och en som avdelningschef. Den tekniske direktören bör placeras i lönegraden B 5 och avdelningschefen i B 4. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att senare taga ställning till om innehavarna av dessa tjänster skall vara extra ordinarie eller förordnas på viss tid. Genom denna förstärkning av verksledningen torde behovet av ett särskilt arvode till generaldirektörens ställföreträdare bortfalla.

Jag har intet att erinra mot att en tjänst som avdelningsdirektör i Be 1 inrättas på den nya kalkylavdelningen. Vidare förordar jag att på denna avdelning inrättas två nya tjänster som förste byråingenjör alternativt förste aktuarie i Ae 23.

Genom den nya byråindelningen erhåller chefen för den administrativa byrån större ansvar och mera omfattande arbetsuppgifter än tidigare. Bl. a. med hänsyn härtill bör hans tjänst i lönehänseende jämföras med chefs-tjänsterna på övriga byråer och placeras i Bo 3. Vidare bör hans tjänstetitel ändras till byggnadsråd. På administrativa byråns allmänna avdelning torde vidare inrättas en tjänst som byrådirektör i Ae 24 och en tjänst som förste byråsekreterare i Ae 23. Vidare bör en befattning som kontorist i Ae 9 placeras på avdelningen. Befattningshavaren skall ha till uppgift att biträda avdelningschefen och tekniske direktören. Personalavdelningen bör förstärkas med en förste byråsekreterare i Ae 21 samt två kontorsbiträden i reglerad befordringsgång. Chefen för ekonomiavdelningen bör i enlighet med styrelsens förslag vara byrådirektör i Ae 26. Chefen för kostnadsbokföringssektionen torde placeras i Ae 21 med tjänstetiteln förste revisor. På kameralsektionen bör en tjänst som kontorist i Ae 9 inrättas. Övriga förslag till nya tjänster på administrativa byrån anser jag mig icke kunna tillstyrka.

Jag tillstyrker de föreslagna nya tjänsterna på utredningsbyrån, dock med den modifikationen att tjänsterna bör vara extra-ordinarie i stället för, som styrelsen begärt, ordinarie.

Chefen för första projekteringsbyrån torde liksom motsvarande befattningshavare på nuvarande utredningsbyrån vara placerad i Bo 3. I övrigt har jag icke annan erinran mot de föreslagna nya tjänsterna på denna byrå än att chefen för el-avdelningen bör vara avdelningsdirektör i Be 1 i stället för byrådirektör i Ae 26. Vidare bör de av styrelsen för anstaltsbyrån begärda två tjänsterna som förste byråingenjör i Ae 23 inplaceras på projekteringsbyråns byggnadstekniska avdelning respektive VVS-avdelning.

Mot styrelsens förslag till nya tjänster på byggnadsbyrån har jag ingen annan erinran än att beteckningen på de fem nya tjänsterna i Ae 21 inom distriktsorganisationen bör vara byggnadsinspektör. Den nuvarande chefen för byrån är placerad i lönegraden Bp 4 med byggnadschefs tjänstetitel. Vid uppkommande vakans bör tjänsten ändras till tjänst som byggnadsråd i Be 3.

Styrelsens förslag till nya tjänster på intendentsbyråns underhållsavdelning tillstyrker jag, dock att tjänsten som kontorsbiträde bör placeras i reglerad befordringsgång. Jag har heller icke något att erinra mot att på bränslekontrollavdelningen inrättas en tjänst som maskinist i Ao 9 och en tjänst som eldare i Ae 7. Utrikesavdelningen bör förstärkas med en kontorsskrivare i Ae 13 på grund av avdelningens ökade arbetsuppgifter för utrikesrepresentationens personalbostadsärenden. På hyresavdelningen bör inrättas en tjänst som byråassistent i Ae 19 och en som kontorist i Ae 9.

I fråga om planbyrån föreslår jag inrättandet av en tjänst som kartbiträde och en som kontorsbiträde, båda i reglerad befordringsgång, på byråns expedition.

Tekniska byråns chef bör vara överingenjör i Be 3 och chefen för byråns konstruktionsavdelning avdelningsdirektör i Be 1.

Vidare bör två tjänster som byggnadsråd i Be 3 inrättas för cheferna för andra och tredje projekteringsbyråerna.

Mitt förslag innebär, att sammanlagt 52 nya tjänster nyinrättas hos byggnadsstyrelsen.

Styrelsens förslag till extra-ordinariesättning av ett antal befintliga tjänster anser jag mig böra biträda. Vidare förordar jag ändrad lönegradsplace-

ring m. m. för ett antal befintliga tjänster. En översiktlig tablå över hela den föreslagna personalorganisationen torde såsom bilaga få fogas till statsrådsprotokollet (*Bilaga 3*). I tablå har upptagits dels samtliga tjänster för vilka kostnaderna avses skola bestridas från avlöningsanslaget, dels alla ordinarie tjänster samt extra-ordinarie tjänster i lägst lönegraden 21, för vilka kostnaderna förutsättes komma att bestridas från byggnadsanslag.

Jag vill anmäla, att mina förslag beträffande byggnadsstyrelsens personaluppsättning, i vad de angår de olika befattningarnas lönegradsplacering, har varit föremål för överläggningar mellan företrädare för kommunikations- och civildepartementen samt vederbörande personalorganisationer och därvid godtagits av organisationerna.

Kungl. Maj:t bör äga i den utsträckning, som erfordras i samband med genomförandet av de av mig i det föregående förordade förslagen, uppföra tjänster å övergångsstat och utfärda övergångsbestämmelser i övrigt.

Departementschefen tar härefter upp vissa anslagsfrågor och anför följande.

Kostnaderna för byggnadsstyrelsens personal bestrides f. n. från dels avlöningsanslag på driftbudgeten, varvid fördelning på skilda avlöningsstater sker beträffande byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet och styrelsens värmeledningspersonal, dels anslag till utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m. på driftbudgeten, dels projekteringsanslag under fonden för förlag till statsverket, dels byggnadsanslag å kapitalbudgeten, dels fastighetsfondens utgiftsstat. Från byggnadsanslag bestrides kostnaderna för huvuddelen av personalen på byggnadsbyrån förskottsvis enligt en av Kungl. Maj:t fastställd stat, varvid i bokslutet för varje budgetår kostnaderna av styrelsen fördelas mellan de tillgängliga byggnadsanslagen. För viss numera fast anställd personal på byggnadsföretag bestrides lönekostnaderna direkt från byggnadsanslag. Även de kostnader, som bestrides från utrednings- och projekteringsanslagen, fördelas slutligen om möjligt mellan vederbörande byggnadsanslag. Även styrelsens omkostnadsanslag fördelas på två omkostnadsstater på samma sätt som avlöningsanslaget.

Det nuvarande systemet för bestridande av avlöningar och omkostnader är komplicerat och svåradministrerat. Byggnadsstyrelseutredningen har därför i förenklande syfte föreslagit, att all byggnadsstyrelsens personal skall avlönas antingen från avlöningsanslag på driftbudgeten eller enligt en av Kungl. Maj:t fastställd förskottsstat. En följd härav skulle bl. a. bli att det särskilda utredningsanslaget skulle slopas och vederbörande kostnader bestridas från avlöningsanslaget.

I likhet med riksrevisionsverket finner jag en förenkling på detta område önskvärd. Jag förordar därför, att avlöningskostnaderna för generaldirektören, tekniske direktören och avdelningschefen, kostnaderna för de tvenne råden och kostnaderna för all personal på administrativa byrån, utredningsbyrån, intendentsbyrån, kulturhistoriska byrån, planbyrån och tekniska byrån bestrides från avlöningsanslaget, dock att avlöningskostnaderna för tre tjänster i Ae 9, Ae 10 och Ae 12 å intendentsbyrån alltså bör bestridas från fastighetsfondens utgiftsstat. Jag delar vidare uppfattningen, att kostnaderna för projektering och byggande bör belasta byggnadsverksamheten och förordar i enlighet härmed att kostnaderna för all personal inom projekteringsbyråerna, byggnadsbyrån, inklusive fast anställda tjänstemän som nu avlönas direkt från byggnadsanslag, och kalkylavdelningen bestrides enligt förskottsstat, vilken fastställs av Kungl. Maj:t. Förskottsstaten bör därvid kompletteras med en ordinariepost. De nuvarande pos-

terna för avlöningar till icke-ordinarie personal och för avlöningar till biträdande ingenjörer och arkitekter m. fl. sammanslås till en förslagsvis beräknad post, som icke får överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande. Kostnaderna enligt förskottsstaten bör i bokslutet för vederbörande budgetår fördelas mellan tillgängliga byggnadsanslag eller, om byggnadsanslag ännu icke beviljats av riksdagen för visst objekt som är under projektering, det särskilda projekteringsanslaget under fonden för förslag till statsverket.

Jag delar däremot icke uppfattningen, att det nuvarande utredningsanslaget bör slopas och ersättas med en särskild post till tillfällig personal under avlöningsanslaget. Enligt min mening bör utredningsanslaget i stället bibehållas med sin nuvarande konstruktion men bör belastas endast med kostnaderna för utredningar, som utföres av experter och konsulter m. fl. utanför styrelsen. Härigenom erhålles en strikt uppdelning mellan avlöningar och omkostnader för styrelsens fasta personal å ena sidan och å den andra en lättöverskådlig särredovisning av kostnaderna för konsultuppdragen på utredningssidan. Jag förordar att utredningsanslaget upptages med oförändrat belopp av 700 000 kr. för nästa budgetår.

Mitt förslag innebär vidare, att endast en stat upptages under eltvart av anslagen till avlöningar och omkostnader och att personalförteckningen för byggnadsstyrelsen begränsas till att omfatta endast personal avlönad från avlöningsanslaget och personal avlönad av byggnadsmedel.

Den personaluppsättning för byggnadsstyrelsen, som jag förordat i det föregående, innebär att sammanlagt 307 tjänstemän kommer att avlönas från avlöningsanslaget jämfört med 202 f. n. Avlöningskostnaderna — inklusive rörligt tillägg — för denna personal beräknar jag till 6 724 300 kr. Härjämte tillstyrker jag byggnadsstyrelsens förslag om att sammanlagt 76 000 kr. ställes till styrelsens förfogande för att inom intendentsbyrån, planbyrån och tekniska byrån användas för särskilda utredningar och arvoden till viss expertis m. m. Jag biträder även förslaget om att 10 000 kr. anvisas för bestridande av ersättningar till icke statsanställda ledamöter av de rådgivande organen. Liksom hittills bör för arvode till organisationsföredragande beräknas 1 200 kr. Anslagsposten Compensation för höjda folkpensionsavgifter beräknar jag till 103 500 kr. Vid bifall till mina förslag bör således avlöningsanslaget upptagas med 6 915 000 kr. innebärande en ökning med 2 197 000 kr. i förhållande till innevarande budgetår.

Från omkostnadsanslaget skall i fortsättningen bestridas omkostnaderna för de tjänstemän, som avses skola avlönas från styrelsens ordinarie avlöningsanslag.

Byggnadsstyrelsen har vid beräkningen av omkostnadsanslaget använt en schematisk beräkningsmetod, enligt vilken de olika anslagsposterna räknas upp i stort sett i direkt proportion till det ökade antalet tjänster. I de fall där någon mera exakt beräkningsmetod icke står till buds har jag i princip intet att erinra häremot. Uppräkningsprocenten bör dock justeras med hänsyn till att jag förordat inrättandet av ett mindre antal tjänster än det av byggnadsstyrelsen äskade.

I enlighet härmed beräknar jag för sjukvård m. m. — inberäknat den tidigare särskilda anslagsposten för värmeledningspersonalen — ett belopp av 25 000 kr., vilket innebär en ökning med 8 300 kr. i förhållande till innevarande budgetår. Anslagsposten till reseersättningar bör höjas med 71 000 kr. till 190 000 kr. Av höjningen utgör 7 500 kr. en automatisk uppräknning till följd av höjda traktamenten.

Delposten till bränsle, lyse, och vatten torde höjas med 5 500 kr. till 40 000 kr. på grund av utökade lokaler och höjda bränslekostnader.

Delposten till övriga expenser bör räknas upp generellt med 120 800 kr. för

styrelsens ordinarie, löpande expenser. Härjämte beräknar jag dels ett engångsbelopp av 40 000 kr. för nyanskaffning av möbler m. m. för de 28 helt nya tjänster, som jag tidigare föreslagit till inrättande under avlöningsanslaget, dels ett belopp av 10 000 kr. som bidrag till statens betongkommitté, vilket tidigare bestritts av förskottsmedel. I enlighet med vad byggnadsstyrelsen föreslagit i särskild skrivelse — av vilken riksdagens vederbörande utskott torde beredas tillfälle att taga del — beräknar jag en ökning för särskilda anläggningar med 34 000 kr., varav 28 000 kr. utgör engångsbelopp. Ett för innevarande budgetår beräknat engångsbelopp av 49 000 kr., varav 45 000 kr. för särskilda anläggningar, utgår. Delposten ökar således enligt mitt förslag med 156 200 kr. till 543 000 kr.

Anslagsposten till publikationstryck bör i enlighet med byggnadsstyrelsens förslag räknas upp med 6 000 kr. till 18 000 kr. Till följd härav bör posten Särskilda uppbördsmedel beräknas till 15 000 kr. eller 5 000 kr. högre än för innevarande budgetår, vilket medför en motsvarande minskning av medelsbehovet.

I enlighet med vad jag sålunda anfört torde byggnadsstyrelsens omkostnadsanslag böra uppföras med (559 000 + 242 000) 801 000 kr.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Osvald* (I: 639) och den andra inom andra kammaren av herr *Tobé* (II: 790), vari hemställts att riksdagen måtte uttala sig för att byggnadsstyrelsens råd för samhällsplanering får den vidgade bas som angivits i motionerna,

dels ock en inom andra kammaren av herr *Tobé* väckt motion (II: 791) vari hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t ge till känna att i en kommande utredning om planväsendets organisation frågan om åtskiljande av planvårdande och byggande funktioner bör bli föremål för uppmärksamhet samt att möjlighet även i fortsättningen bör finnas att för särskilt stora byggnadsprojekt tillsätta särskilda byggnadskommittéer.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande får utskottet hänvisa till motionerna I: 639 och II: 791.

Utskottet. På grundval av två särskilda sakkunnigutredningar, djurgårdsnämndsutredningen och byggnadsstyrelseutredningen, framlägges i förevarande proposition förslag rörande avveckling av djurgårdsnämnden och omorganisation av byggnadsstyrelsen.

I fråga om djurgårdsnämnden föreslås, att nämnden skall avvecklas och dess återstående arbetsuppgifter överflyttas till byggnadsstyrelsen den 1 juli 1964, före vilket datum nämndens exploateringsuppgifter anses kunna vara i huvudsak slutförda.

Vad beträffar byggnadsstyrelsen föreslås en genomgripande omorganisation av väsentliga delar av ämbetsverket och i samband därmed en kraftig upprustning av styrelsens personella resurser. Härigenom anses ökade förutsättningar skapas för styrelsen att kunna rationellt, effektivt och ekonomiskt leda den omfattande statliga byggnadsverksamhet, som erfordras för

genomförande av beslutade eller planerade reformer inom olika områden av samhällslivet. Omorganisationen innebär bl. a., att verkets ledning förstärkes med två nya chefsbefattningar, vilkas innehavare skall ha till uppgift att närmast under generaldirektören sammanhålla och samordna verksamheten. Vidare föreslås en ändring av byråindelningen, varigenom antalet permanenta byråer ökas från sex till åtta. Uppgifter som sammanhänger med bokföring och ekonomisk kontroll förutsättes koncentrerade till den administrativa byrån. För- och efterkalkylering samt upprättande av byggnadskostnadsindex skall åvila en särskild avdelning. Vid sidan av de permanenta enheterna skall vid behov kunna inrättas speciella byråer för vissa byggnadsprojekt av större omfattning. Dessa byråer föreslås kompletterade med lämpligt sammansatta programkommittéer, varigenom särskilda byggnadskommittéer i fortsättningen icke kommer att behöva tillsättas. Vidare förordas inrättandet av två rådgivande organ vid byggnadsstyrelsens sida, nämligen byggnadsstyrelsens råd för samhällsplanering, vilket avses ersätta det nuvarande rådet för översiktlig planläggning, samt byggnadsstyrelsens tekniska råd, vars verksamhet skall anknyta till tekniska byråns uppgifter. I förenklande syfte föreslås även vissa anslagstekniska förändringar.

I propositionen framlägges vidare förslag om förstärkning av byggnadsstyrelsen med ett 50-tal nya tjänster samt uppflyttning av ett betydande antal tjänster i högre lönegrad. Dessutom omändras en rad extra tjänster till extraordinarie, varigenom verkets personalorganisation ges ökad stadga.

Slutligen äskas för nästa budgetår anslag till byggnadsstyrelsens verksamhet med sammanlagt 8 416 000 kr. De i propositionen framlagda förslagen innebär en ökning i förhållande till motsvarande anslag för innevarande budgetår med i runt tal 2 439 000 kr.

Det i propositionen framlagda förslaget rörande avveckling av djurgårdsnämnden och överflyttning av dess arbetsuppgifter till byggnadsstyrelsen biträdades av utskottet. Såsom av departementschefen framhållits bör eventuella risker för olägenheter av överförandet av vissa arbetsuppgifter kunna elimineras genom samarbete mellan nämnden och styrelsen under ett övergångsskede. Utskottet, som för sin del vill understryka angelägenheten av att ett sådant samarbete kommer till stånd, förutsätter vidare — i likhet med departementschefen — att nämnden senast under år 1963 framlägger en plan för djurgårdsmarkens framtida disposition. Utöver vad sålunda anförts har Kungl. Maj:ts förslag icke givit utskottet anledning till särskilt uttalande.

I fråga om byggnadsstyrelsen finner utskottet det tillfredsställande att förslag nu framlagts som kan läggas till grund för en omorganisation och upprustning av styrelsen. Såvitt utskottet kan bedöma har organisationsförslaget fått en sådan utformning att det synes ägnat att avhjälpa nuvarande brister och ge styrelsen erforderliga resurser att effektivt fullgöra de på styrelsen ankommande uppgifterna. Utskottet anser sig därför kunna tillstyrka ett genomförande av Kungl. Maj:ts förslag i enlighet med de i propositionen uppdragna riktlinjerna.

Beträffande vissa motionsledes aktualiserade frågor får utskottet anföra följande.

I motionerna I: 639 och II: 790 har yrkats att i byggnadsstyrelsens råd för samhällsplanering — utöver i departementschefens förslag angivna myndigheter — vissa andra intressen skall vara representerade. I första hand nämnes i motionerna vattenvården och den allmänna naturvården.

Även utskottet finner det angeläget att vid samhällsplaneringen alla vitala intressen vederbörligen beaktas. Enligt utskottets mening innebär emellertid redan Kungl. Maj:ts förslag att ett sådant hänsynstagande till olika samhällsintressen skall ske. I den mån de särskilda intressena ej kan anses tillräckligt företrädda av de i rådet representerade myndigheterna torde avsikten vara att vid behov adjungerade ledamöter, särskilda sakkunniga och experter skall kunna tillkallas. Utskottet, som således utgår ifrån att rådet i förekommande fall tillföres erforderlig sakkunskap från bl. a. berörda samhällsintressen finner med hänsyn härtill skäl ej föreligga för ett särskilt uttalande från riksdagens sida i av motionärerna angiven riktning. Motionerna avstyrkes därför.

I motionen II: 791 har framhållits angelägenheten av att den utredning av planväsendets fortsatta organisation som förebådats beaktar frågan om åtskiljande av planvårdande och byggande funktioner. Utskottet vill i anledning härav erinra om att det föreliggande förslaget om omorgansan av byggnadsstyrelsen utformats så att plan- och byggnadsväsendet skall inordnas i styrelsen på sådant sätt, att förändringar i styrelsens organisation i detta avseende skall kunna vidtas utan större olägenheter. Vid sådant förhållande kan utskottet inte finna det motiverat att från riksdagens sida göra en särskild framställning i ämnet på sätt motionären förordat.

I sistnämnda motion har vidare yrkats att även i fortsättningen fristående byggnadskommittéer skall kunna inrättas för särskilt stora byggnadsprojekt. Utskottet ansluter sig för sin del till departementschefens uppfattning att organisationen av det statliga byggandet nu bör ges en sådan flexibilitet att även mycket stora byggnadsprojekt kan genomföras på ett effektivt sätt och med fullt beaktande av de ekonomiska faktorerna. Då vidare en större organisation kan förväntas innebära fördelar i fråga om bl. a. tillgång till bättre resurser i fråga om teknik, ekonomi och administration synes enligt utskottets mening behov av fristående byggnadskommittéer ej fortsättningsvis föreligga. I stället bör såsom i propositionen förordats byggnadsstyrelsens organisation ges en sådan rörlighet att samtliga ifrågakommande projekt med fördel kan utföras av styrelsen. Utskottet finner det därvid rationellt att på sätt i propositionen antytts för större byggnadsföretag programkommittéer med företrädare för nyttjare och andra intressenter utses. Med beaktande av vad sålunda anförts har utskottet funnit sig böra avstyrka nu förevarande motion även i denna del.

Då Kungl. Maj:ts förslag i övrigt icke givit anledning till erinran eller särskilt uttalande får utskottet hemställa,

I. att riksdagen må

a) besluta om avveckling av djurgårdsnämnden från och med den 1 juli 1964 och överförande av dess kvarstående uppgifter till byggnadsstyrelsen i enlighet med vad i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 2 mars 1962 föreslagits;

b) godkänna i förenämnda statsrådsprotokoll föreslagna riktlinjer för omorganisation av byggnadsstyrelsen;

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för byggnadsstyrelsen vidtaga i statsrådsprotokollet förordade ändringar;

d) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de övergångsanordningar som erfordras i anledning av omorganisationen;

e) godkänna följande avlöningsstat för byggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 365 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	11 200
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	3 884 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 549 900
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	103 500
	Summa kr. 6 915 000

f) för budgetåret 1962/63 å driftbudgeten under sjätte huvudtiteln anvisa

1) till *Byggnadsstyrelsen: Avlöningar* ett förslagsanslag av 6 915 000 kr.,

2) till *Byggnadsstyrelsen: Omkostnader* ett förslagsanslag av 801 000 kr.,

3) till *Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.* ett reservationsanslag av 700 000 kr.;

II. att motionerna I: 639 och II: 790 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

III. att motionen II: 791 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 3 maj 1962

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÄNG

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Boman, Einar Persson, fröken Andersson, herrar Birger Andersson, Axel Johannes Andersson, Bergman, Per Jacobsson, Rikard Svensson, Bengtson, fru Wallentheim, herrar Mårtensson, Birke, Bertil Petersson och Nils-Eric Gustafsson; samt

från a n d r a kammaren: herrar Staxäng, Petterson i Degerfors, Gustafsson i Stockholm, Svensson i Stenkyrka, Almgren, fröken Elmén, herrar Andreasson, Eliasson i Sundborn, fru Lewén-Eliasson, herrar Svensson i Ljungskile, Johansson i Norrköping, Kellgren, Fagerlund, Löfroth och Källenius.

Reservation

av herr *Källenius*.